

S. Sayısı : 145

Türkiye - İngiltere Ticaret ve seyrisefain muahedesinin tadiline müteallik anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisad encümenleri mazbataları (1/337)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/1128

15 - III - 1940

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İngiltere Hükûmeti ile 3 şubat 1940 tarihinde Londrada imza edilmiş olan ve 1 mart 1930 da Ankarada münakid Ticaret ve seyrisefain muahedesinin tadiline müteallik bulunan anlaşmanın tasdiki hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 8 - III - 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Bahsi geçen anlaşmanın İcra Vekilleri Heyeti nee muvakkaten meriyete konulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe lâyihası

3 şubat 1940 tarihinde Londrada imzalanan ve 1 mart 1930 da Ankarada münakid Ticaret ve seyrisefain muahedesinin tadiline müteallik olan Anlaşma yeni hiç bir hükmü ihtiva etmemektedir. Bu Anlaşmayı teşkil eden üç maddelik tadilât ilk defa olarak 1935 Anlaşmasına dercedilmiş ve müteakib 1936 ve 1938 anlaşmalarında da, bazı değişikliklerle ibka edilmişti.

Ancak işbu anlaşma ile birlikte Londrada imzalanan ve bir sureti 6 - III - 1940 tarih ve 54451/47 sayılı tezkere ile Yüksek katlarına sunulan Ticaret ve tediye anlaşmasının birinci maddesile bundan evvelki bütün anlaşmalar hükümleri fesih ve ilga edilmiş olduğundan bu anlaşmalar ahkâmı meyanında münderiğ bulunan salifüzzikir tadilâtın da ilga edilmiş olacağı tabiidir. Halbuki mezkûr tadilât muvakkat bir zamana aid olmayıp iki Hükümet arasındaki mübadelelerin esaslarına taallük eder mahiyette bulunması itibarile bu kere de idamesi matlûb bulunmuş olmasına binaen tadilâta aid bu hükümlerin, badema anlaşmaların feshinden müteessir olmaması gayesile ayrı bir anlaşma şeklinde tesbit ve tanzimi muvafıkı mütalea olunmuştur.

İhtiyacat ve menfaatimize uygun görülen işbu Anlaşmanın tasdiki Büyük Millet Meclisinin yüksek tasvibine arz olunur.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/337

Karar No. 26

28 - III - 1940

Yüksek Reisliğe

İngiltere Hükûmeti ile 3 şubat 1940 tarihinde Londrada imza edilmiş olan ve 1 mart 1930 tarihinde Ankarada münakid ticaret ve seyrisefain muahedesinin tadiline müteallik bulunan anlaşmanın tasdikı hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 8-III-1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte Encümenimize havale buyurulmakla Hariciye vekilinin huzurile mütalea ve tedkik olundu :

3 şubat 1940 tarihinde Londrada imzalanan ve 1 mart 1930 tarihinde Ankarada münakid ticaret ve seyrisefain muahedesinin tadiline müteallik bulunan anlaşma yeni bir hükmü ihtiva etmemektedir.

Ancak bu tadilât; şimdiye kadar muhtelif tarihlerde İngiltere ile aktedilmiş bulunan anlaşmaların hükümleri arasına idhal edilmiş ve bu anlaşmaların hepsi 3 şubat 1940 tarihinde Londrada imzalanan ticaret ve tediye anlaşmasının birinci maddesile fesih ve ilga edilmiş olduğundan ibkası icab eden bu tadilât mevzuu binnetice açıkta kalmıştır.

Halbuki ticaret ve seyrisefaine müteallik bulunan ve kanun lâyihasının mevzuunu teşkil eden hükümler; iki memleket arasındaki mübadelenin esasına taallük etmekte ve bu itibarla idamesi icab eder bir mahiyettedir. Bu sebeble bu esas hükümlerin ticaret ve tediye anlaşmalarındaki tadilâttan hariç kalması için ayrı bir anlaşmaya mevzu teşkil etmesi tasvib edilmiş ve binaenaleyh menfaatimize ve işin icabına uygun görülen kanun lâyihası aynen kabul olunmuştur.

Havalesi veçhile İktisad encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye E. Reisi	M. M.	Kâtib
Erzincan	Konya	İstanbul
S. Arıkan	M. Göker	A. Ş. Eşmer
Antalya	Diyarbakır	Diyarbakır
Dr. Cemal Tunca	Dr. İ. Tali Öngören	Zeki M. Alsan
Erzurum	İzmir	Kars
Pertev Demirhan	Halil Mentеше	Gl. Muhittin Akyüz
Sivas	Tekirdağ	Tokad
N. Sadak	Yahya Kemal Beyatlı	N. Poroy

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Esas No. 1/337

Karar No. 28

10 - V - 1940

Yüksek Reisliğe

İngiltere ile aramızda mevcud 1 mart 1930 tarihli ticaret ve seyrisefain muahedesinin tadiline dair olup yine mezkûr Hükûmetle Hükûmetimiz arasında 3 şubat 1940 tarihinde Londrada imza edilmiş olan Anlaşmanın tasdikı hakkında Hariciye vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince 8 - III - 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası merbutlarile birlikte encümenimize de havale buyurulmuş olduğundan Hariciye ve Ticaret vekâletlerinden gelen alâkadar memurlar huzurile tedkik

ve müzakere olundu.

3 şubat 1940 tarihinde Londrada imzalanmış olan Anlaşmanın birinci maddesile mezkûr tarihe tekaddüm eden muhtelif zamanlarda İngiltere Hükûmetile aramızda akdedilmiş bulunan bütün Anlaşmalar fesh edilmiş ise de bu mefsuh Anlaşmalar arasında bulunub ticaret ve seyrisefaine taallük eden mukavele hükümlerinin meriyette kalması her iki memleket menfaati icabından olduğundan 1 mart 1930 tarihinde Ankarada akdedilmiş olan mezkûr ticaret ve sey-

risefain muahedesinin tadiline dair olub 3 şubat 1940 tarihinde Londrada imza edilmiş olan Anlaşmanın tasdiki hakkındaki bu kanun lâyihası encümenimizce de aynen kabul edilmekle Umumî Heyette müzakere olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

İktisad En. R.	Bu M. M.	Kâtib
Giresun	Diyarbakır	Afyon K.
I. Sabuncu	N. Sünkitay	H. Erkan

Afyon K.	Ankara	Ankara
Berç Türker	M. Eriş	A. Ulus
Bursa	Erzinean	Eskişehir
Fazlı Güleç	S. Başotaç	E. Sazak
Gümüşane	İçel	İstanbul
E. S. Tör	Dr. M. Berker	A. H. Denizmen
İzmir	Kars	Tunceli
Beul Arıman	K. Arıklı	M. Yenel

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İngiltere ile 3 şubat 1940 tarihinde Londrada imza edilmiş olan 1 mart 1930 da Ankarada münakid ticaret ve seyrisefain muahedesinin tadiline müteallik anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — İngiltere ile aramızda 3 şubat 1940 tarihinde Londrada imza edilmiş olan ve 1 mart 1930 da Ankarada münakid ticaret ve seyrisefain muahedesinin tadiline müteallik bulunan anlaşma kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun tatbikına İcra

Vekilleri Heyeti memurdur.

8 - III - 1940

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	Fethi Okyar	N. Tınaz
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Fayk Öztrak	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Muhlis Erkmen
Mü. V.	Ti. V.	
A. Çetinkaya	N. Topcoğlu	

1 MART 1930 DA ANKARADA MÜNAKİD TİCARET VE SEYRİSEFAİN MUAHEDESİNİN TADİLİNE MÜTEALLİK ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Krallığı arasında Ticaret ve Seyrisefaine müteallik olarak 1 mart 1930 tarihinde Ankarada bir muahede imzalanmış bulunmasına;

Ve mezkûr Muahede ahkâmının tadili arzu edilmesine binaen;

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Krallığı Hükûmeti mezkûr Muahedenin âtideki şekilde tadili hususunda mutabık kalmışlardır:-

Madde — 1

İşbu Anlaşmaya merbut cedvelde tadad edilen Türk menşeli mallar Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik Krallığına idhallerinde mezkûr cedvelde tasrih edilen hadlerden gayri veya daha ziyade rüsum ve harçlara tâbi tutulmayacaklardır.

Madde — 2

Ticaret ve Seyrisefain Muahedesinin 16 ncı maddesi hazfedilecek ve Muahedenin 39 neu maddesinin ilk paragrafı yerine zirdeki metin kaim olacaktır:-

«İşbu muahede tasdik olunacak ve tasdiknameler mümkün olan en kısa bir zamanda Ankarada teati edilecektir. Muahede tasdiknamelerin teatisinde derhal mevkiî meriyete girerek, Âkid Taraflardan birisi tarafından asgarî üç ay evvelinden diplomasî yolu ile yapılacak ihbar suretile feshe-dilineye kadar meriyette kalacaktır,şu kadar ki 3 şubat 1940 da Londrada imza edilmiş bulunan Ticaret ve tediye anlaşması meriyette bulunduğu müddetçe bu şekilde bir ihbar muteber olmayacaktır».

İşbu maddenin bundan evvelki paragrafında zikredilen tadilat mahfuz kalmak şartile, 1 mart 1930 da münakid mezkûr muahede, işbu muahedenin 39 neu maddesinin muaddel metni ahkâmına tevfikan yapılacak olan yeni bir ihbara değin meriyette bulunacak ve kalacaktır.

Madde — 3

İşbu anlaşmanın ahkâmı bu günkü tarihte Âkid Taraflar beyninde imzalanan Ticaret ve tediye anlaşması ile aynı müddet zarfında meriyette kalacaktır.

Yukarıdaki ahkâmı tasdiklan, zirde vaziülünza salâhiyettar murabhaslar işbu anlaşmayı imzalamış ve mühürlemişlerdir.

3 şubat 1940 tarihinde Londrada ingilizce jki nüsha olarak yapılmıştır.

Mümkün olan en kısa bir zamanda türkçeye tercüme edilecek ve tercüme üzerinde Âkid Taraflar mutabık kalacaklardır.

Bunu müteakib her iki metin de her hususta aynı derecede muteber telâkki olunacaktır.

Dr. T. R. Aras

Dr. Burhan Sanus

Halifaz

CEDVEL

Emtia	Rüsum haddi
İncir ve hurda incir	Kental başma 7 şilin
Palamut	Kıymetinin % 10 u
Temizlenmiş, parlatılmış veya karbonize edilmiş tiftik (ham)	Serbest
Kabuksuz fındık	Kıymetinin % 10 u